

Smakprov: Kati Hiekkapelto ”De försvarslösa”

Kapitel 1:

En het vind blåste i passet och skuffade det diffusa hotet i Afghanistans gränsszon framför sig. Luften dallrade i solgasset, allt var ljudlöst. I horisonten susade en prick fram som snabbt växte. Det var en bil. En jeep full av män. På flaket pekade gevärspiporna? dödande Mosin-Naganter och kalasjnikovover med bajonetter som var som förlängningar av männens siluetter? rakt upp mot himlen, som fördunklades av det tjocka dammet och sanden som bilen rev upp. Bilen närmade sig i full fart, och nu kunde man på flaket bland männen urskilja en mindre gestalt, svart, en aning hopsjunknen. Bilen bromsade in. Två gevärsmän klev ner, den ene av dem sträckte fram handen och hjälpte en kvinna klädd i burka ner från flaket. Kvinnan rättade försiktigt till huvudduken, gallertyget som dolde ögonen, såg sig inte omkring utan följde efter gevärsmännen mot en vitrappad byggnad.

Utrikesdepartementet Pakistan: reseinformation

Det finns risk för våldsdåd och terrorattacker i hela landet, i synnerhet i Afghanistans gränstrakter. Onödiga resor till landet bör undvikas.

Situationen i Pakistan är fortsatt instabil, och våldsamheter kan uppstå i olika delar av landet av oförutsägbara politiska, ekonomiska, sociala eller religiösa skäl.

I Karachi, Peshawar, Lahore, Islamabad, Quetta och övriga storstäder föreligger fortfarande en risk för terrorattacker, oroligheter och våldsdåd samt demonstrationer. Risken är särskilt stor i Afghanistans gränsområden, som bör undvikas helt. Även i Karachi har våldet ökat den senaste tiden. Överallt i hela landet bör man iaktta särskild vaksamhet och försiktighet.

Alla resor till landets nordvästra stamområden (utöver Fata även Khyberpasset, Peshawar och Swatdalen) samt Baluchistanprovinsen bör absolut undvikas.

I Pakistan gäller en sträng hädelselag, och förbrytelser mot den kan straffas med döden.

Sammy hade kommit till Finland på samma sätt och via samma väg som heroinet, som var avsett för Västeuropas giriga ådror och som var så välbekant för honom själv: gömd i en långtradare som spydde ut tjocka avgaser, genom det oändliga Ryssland, illegalt.

Heroinet fortsatte vidare, Sammy blev kvar.

Han sökte asyl, slog sig ner på en flyktingförläggning, försökte glömma heroinet och lyckades också någorlunda med det, väntade i två år, fyra månader och en vecka. Fick ett avvisningsbeslut och gömde sig. På gatan. Hittade Subutexet.

Kallsvetten pärlade i Sammys panna och han hade en begynnande huvudvärk. Han räknade sina pengar: en ynka sedel och ett par euromynt som han fått från församlingens nödhjälp. Något skulle han nog få för det. Sedan skulle han bättre orka fundera på var han kunde få tag på mer. Konstigt nog fick man alltid tag på pengar någonstans, om man orkade leta. Han samlade flaskor. Eller jobbade svart på en pizzeria, städade och sprang ärenden åt ägarna. Sig själv hade han lyckligtvis inte behövt sälja särskilt ofta, eller behövt göra sig skyldig till egentliga brott. Han var ingen brottsling. Han avskydde sådana som rånade gamlingar. Bröt sig in i andras hem. Det avskydde han allra mest. Andras hem rörde man inte. Ett hem var ett hem. Där skulle man få vara

trygg. Om han hade fått vara trygg i sitt eget hem skulle inget av det här någonsin ha hänt. Han skulle gå i skolan och planera sin blivande karriär. På söndagarna skulle han gå i kyrkan och snegla på flickan som redan setts ut åt honom. Flickan skulle vara vacker. De tjocka, välvda ögonfransarna skulle måla en skugga över de höga kindbenen när hon kände hans blick och blygt vände ner sin egen. Läpparna i hennes veka ansikte skulle krusas av ett litet leende. Det skulle vara vår. Utifrån skulle fågelsång höras, det skulle vara varmt och de tusentals fruktträden i hemdalen skulle blomma.

En isande kall vind blåste rakt igenom Sammys kläder. Den isiga marken var hal och knölig, det var svårt att gå. På dagen hade solen redan varmt lite. Han hade drivit runt i utkanten av staden, då och då blundat och vänt upp ansiktet mot himlen, känt ett stänk av värme på kinderna, men på kvällen rusade vintern skoningslöst tillbaka och kölden tilltog. Täckjackan som han skaffat sig på Frälsningsarméns loppmarknad var inte särskilt tjock. Att klä sig i lager hade han aldrig ens hört talas om. Han hade levt på gatan i två månader och hade frusit hela tiden. Skulle vintern och kylan aldrig ta slut? Var skulle han sova i natt?

Men först måste han få tag på sub. U-båt. Fjärdis. Kärt barn har många namn. På en finsklektion hade de gått igenom finska talesätt, sökt efter motsvarigheter till dem på det egna språket. Sammy hade inte kunnat komma på om något motsvarande användes där hemma, läraren hade vänligt försökt få honom att minnas. Det kändes som en evighet sedan.

Sammy traskade i väg mot Leppioja. Där bodde en langare som han blivit bekant med. En finsk kille, själv missbrukare, i samma ålder. Sammy tyckte inte särskilt mycket om Make, det var något spänt och explosivt över honom som skrämde Sammy, galenskap som stimulerades av blandmissbruket. Men Make hade nästan alltid tjack. Kanske kunde han få lite rabatt. Kanske kunde han sova över där. Huvudvärken tilltog. Sammy ökade farten. Bostadsområdet låg långt bort. Ett par låga flervåningshus och radhus som strötts ut här och där mitt i skogen. Inget typiskt knarkarområde. Där fanns inte ens en Siwabutik att råna. Stillheten passade honom, av någon anledning var han mer rädd för att åka fast i centrum än i andra delar av staden, fastän han visste att han lättare väckte folks uppmärksamhet i områden där invandrare sällan syntes till. De stora förorterna? Rajapuro, Koivuharju och Vaarala? var bäst. Där fanns tjack. Och bekanta. Och även landsmän. I förorterna kunde han försvinna fullkomligt och de var också stillsamma på sitt sätt. Leppioja var inte särskilt stort. Kanske ägde Makes föräldrar lägenheten och lät sonen bo där. Någon annan förklaring på läget kom inte Sammy på. Eller på att Make inte hade blivit vräkt.

Porten var förstås låst. Han kunde inte meddela Make att han var på väg, för han hade ingen mobil. Det försvårade jakten på tjack märkbart, men Sammy var beredd att göra sig det extra besväret, han var mer rädd för att hamna i polisens narkotikautredningar än för att subet skulle ta slut. Ett felaktigt samtal eller SMS skulle lämna spår i polisens övervakningsmaskineri som en hartass i mjuk snö. Han hade lärt sig att känna igen harspår. Det var gott om dem i den nattliga staden, som i hans ögon bara var ett ynkligt kalhygge i skogen, som i sin tur utgjorde utkanten av den sibiriska taigan. Där han kom från fanns över en miljon invånare. Dessutom var det dyrt att ständigt byta mobil och SIM-kort, och det innebar ännu en risk: att gå in i en butik. Sammy ville inte visa sitt ansikte någonstans där det fanns övervakningskameror.

Nu tog han en risk. Han stod kvar och väntade i porten. Kanske skulle någon komma så att han kunde slinka in. Han försökte hålla sig lugn, men sneglade rastlöst omkring sig. Såg någon honom? Det andra låga flervåningshuset låg inte precis intill. Där emellan fanns några täta tallar och frostöverdragna buskar, en lekplats för barn och isig mark. De två lamporna räckte inte för att lysa upp gårdsplanen. I lägenheterna var man ännu uppe, men från de ljusa rummen kunde man inte se ut på gården. Men Sammy stod inte dold av skuggorna. Den klara, kubformade lampan ovanför porten var som en strålkastare. Färgtonen fick hans varmt mörka hy att skifta i blått. Han kände sig som på en scen och började bli nervös. Det var alldeles för länge sedan föregående dos. Han hade försökt hålla det under kontroll, sköt bara i sig tillräckligt för att klara av rädslan och de kalla nätterna. Han skulle sluta så fort saker och ting löste sig. Det skulle vara lätt, för han var inte så svårt beroende. Men nu kände han hur darrningarna satte in. Det var så gräsligt kallt. Han fick lust att ha sönder dörrglaset. Skrika. Han måste komma in. Av Make skulle han få lindring. Då tändes lyset i trapphuset. Sammy rätade på sig, tog ett par steg bakåt och försökte ta på sig en neutral, vänlig min, trots att han visste att det var rätt meningslöst. Här skulle han aldrig ingå i en förbiskymtande massa, en del av det saligt likadana rosa fluffet: hans svarta ögon och mörka hy stack ofrånkomligen som en tagg i ögonen på finnarna. Just därför var det viktigt att åtminstone försöka se vänlig ut. Minsta lilla känsla av hot från någon som han fick människor att lätt fatta sina telefoner och tillkalla ordningsmakten.

Det var en man som kom. Inte direkt gammal men inte särskilt ung heller. Det var så svårt att avgöra finnars ålder. Mannen var ganska elegant. Lång, mörk jacka av ylletyg och hatt. Ändå verkade han inte särskilt rik. Kläderna var gamla. Sammy hade iakttagit människor så länge, egentligen hela sitt liv, att han hade lärt sig att sniffa sig till pengar. Och vänlighet. Och fara. Nu kände han lukten av fara. Just när mannen skulle låsa upp, tvingade Sammy på sig ett leende och klev fram till dörren som om han precis kommit dit och låtsades rota efter nyckeln i fickan, trots att han var så rädd att hjärtat nästan var på väg ut genom halsen. Det var ju lägligt. En riktigt god kväll. Guds välsignelse till dig och hela din familj. Något borde han ha sagt, om han hade kunnat. Han nöjde sig med ett leende och hoppades att darrandet inte syntes. Mannen blängde på honom. Sa något med sträv röst. Sammy pekade uppåt, log som en idiot. Mannen blev stående i dörröppningen och glodde misstänksamt. Sammy lade märke till hans tvekan. Känslan av fara skingrades. Han pekade upp mot trapphuset igen och vågade sig på att säga friend. Mannen kastade en blick mot trapphuset, där ljuset precis slocknade. Som skuffad av mörkret sköt han upp dörren på vid gavel och stegade ut, försvann utan att se sig om. Sammy slank in i det mörka trapphuset.

Vilho Karppinen var trött. Han hade mått rejält illa hela kvällen och varit nära att somna framför TV:n flera gånger. Han hade tvingat sig själv att förflytta sig till sängen, men nu kunde han inte somna för någonstans ifrån hördes ett infernaliskt dunk. Melodin kunde han inte urskilja, men hamrandet av basen var så kraftigt att det tycktes förflytta sig från huskonstruktionen via sängbenen rakt in i hans öron. Det var som om hela sängen skakade. Emellanåt tystnade oväsendet och Vilho var nära att somna, men sedan började det på nytt igen och drev bort sömnen. Det här hade hänt tidigare. Vilho hade väntat på att bråkstaken skulle få en varning, men uppenbarligen hade det inte skett. Oljudet fortsatte, inte varje kväll, men då och då. Stördes ingen annan av det? De jävla slynglarna fick väsnas och härja nätterna igenom utan att någon lade sig i. Nu skulle det bli ett slut på det. Han skulle gå och tvinga dem att stänga av dunket som inte ens kunde kallas musik. Om de inte lyssnade på honom skulle han ringa polisen. Direkt på

morgonen skulle han göra en anmälan till vicevärden. Skränflockarna skulle vräkas så att han fick sova i lugn och ro på nätterna igen. Han behövde sin knappa sömn, han hade full rätt till det som gammal.

Vilho satte sig försiktigt upp på sängkanten och kände yrseln snurra runt i huvudet. Det ger sig, tänkte han och reste sig upp, stapplade ut i hallen och drog med ett stön på sig tofflorna. Hur hade hans tillstånd kunnat bli så klent, och när? För ett par vintrar sedan hade han ännu åkt skidor vid stugan. Eller var det längre sedan? Han gick ut i trapphuset i pyjamas, lämnade dörren på glänt, tände inte lyset, lystrade efter var dunket kom från. Det hördes från våningen under. Säkert från gavellägenheten, där det bodde någon ung lymmel. Vilho kände inte den som bodde där, men hade sett honom i trapphuset några gånger. Den unge mannen hälsade aldrig och såg honom inte i ögonen.

En otrevlig slyngel. Men åtminstone i samma trappuppgång, tänkte Vilho nöjt, han behövde inte gå tillbaka för att klä på sig jackan.

Vilho gick nedför trappan till bottenvåningen och ringde djärvt på dörrklockan. Dörren öppnades och med ens rycktes han in. En knytnäve klämde åt hans pyjamasbröst, kramade tyget så hårt att det stramade i ryggen.

”Vad fan smyger gubbstrutten omkring här för?”

Ynglingen drog hans ansikte tätt intill sitt så att han kunde känna lukten av alkohol. Han såg för första gången grannens ögon, med pupiller som små svarta prickar. Han visste att han hade begått ett misstag. Han borde ha ringt polisen på en gång i stället för att spela hjälte. Men ibland glömde man bort sin egen ålder, hur yr man än kände sig och trots att krafterna sinade och något underligt, grått russin tittade tillbaka ur spegeln.

”Skulle ni kunna sänka musiken”, sa Vilho. ”Jag måste få sova, det var allt jag ville.”

”Fan, vi vill höra på den”, sa ynglingen och började dra in Vilho i vardagsrummet. Vilho försökte göra motstånd. Han var yr i huvudet. Han försökte slita loss ynglingens nävar, men rädde inte på den unga styrkan, som var stärkt av kemikalier. Vilho försökte slå, men hans nävar var som skinnhandskar som torkats på element. Odugliga och skrumpnade. Skrattretande. Mitt i det kaotiska vardagsrummet släppte ynglingen sitt grepp. Vilho kippade efter andan. Han såg att det satt en annan pojke i soffan. Mörk. Med snälla, dåsiga ögon. Inte alls hotfull. Kanske skulle han klara sig.

”Jag menar inget illa”, sa Vilho. ”Jag tänkte bara komma och säga att musiken stör, eftersom jag bor precis ovanför.”

”Håll käften, din skata! Den här jävla mumien inbillar sig att han är nån stor pamp här i huset. Lurpassar jämt på andra. Man får fan aldrig vara i fred med såna där jävla snokare flåsande i nacken.”

Pojken på soffan sa något med slö röst. Vilho förstod inte ett ord, men anade den försonliga tonen. Det här skulle gå bra. Han började vända sig om för att gå. I detsamma anföll yrseln honom som en svallvåg, benen bar inte. Vilho grep tag i ynglingen, som vrålade till argt och

klippte till honom i ansiktet med knytnäven. Vilho ramlade. Slog huvudet i bordskanten. Det stänkte blod på den stinkande vardagsrumsmattan, mellan en tom injektionsspruta och en ölburk.

”Fan, jag hade ihjäl honom”, sa ynglingen och fnittrade till. Vilhos medvetande svartnade, men han hann se hur ynglingen stirrade på honom först roat, sedan allvarligt. Ynglingen kände försiktigt efter Vilhos puls men hittade den inte.

”He’s fucking dead”, röt han till den som satt på soffan. ”We have to do something. Get up you fucking nigger, move your stinky ass, we have to do something and fast!”

Kapitel 2:

Det var tidig morgon och fortfarande mörkt. Inspektör Anna Fekete vaknade med ett ryck, hon hade drömt något otäckt som hon inte längre kom ihåg. Klibbig svett hade blött ner lakanen. Anna tog en varm dusch, kokade sedan för omväxlings skull te, på jobbet fick man i sig alldeles tillräckligt med kaffe. Hon läste morgontidningen medan hon klunkade i sig teet, lyssnade på flervåningshuset som vaknade upp. Grannen duschade också. Det brusade i vattenledningarna i köksväggen. Någonstans hördes en smäll. Anna tänkte att hon inte kände någon av sina grannar. I trappan hälsade man sakligt och reserverat på varandra när man möttes, men vilka de var, vad de jobbade med, deras drömmar, ögonblick av lycka och sorger, det visste Anna inget om. Hon kunde inte ens koppla ihop namnen på brevinkasten med rätt ansikten. Det passade henne. Hon var inte i behov av något kollektivt boende, ville inte delta i gemensamma städdagar eller de förortsmöten som arrangerades i medborgarhuset. Hon ansåg att gemenskap var en överskattad myt. Något de som inte hade någon egen erfarenhet av den suktade efter. Det skoningslösa lurpassandet på andra, hur man lade sig i andras privata angelägenheter och begränsade den individuella friheten? något som ofta tog sig också våldsamma uttryck? hade man i väst fått att låta som vänlig omsorg och omtanke, och att det var bristen på den som alla samhällets sociala problem härrörde ur. Det irriterade Anna. Det var inte så värst länge sedan människors största bekymmer även i Finland var vad andra, grannar och släktingar och bybor, tänkte och sa om dem; då när folk hade låtit sitt liv utformas enligt samhällets förväntningar, varit rädda för att inte bli accepterade, och i sin rädsla accepterat den roll som dikterats åt dem. Hur många hade fått lida inombords hela livet på grund av det? Var det det man ville tillbaka till? Om

Ákos återvändande hem till Serbien, skulle han bli ännu olyckligare och mer alkoholiserad, märkte Anna att hon tänkte. Var det därför brodern stannade kvar i Finland?

Anna kastade en blick på klockan, klädde sig i smala jeans och en ledig munkjacka, beslöt att trots köldgraderna cykla till jobbet och drog på sig tjocka täckkläder, mössa och handskar. Det kändes galet hur många här hade för vana att cykla till jobbet sommar som vinter, att på två smala däck trotsa den isande kylan och vägarna som frusit till och blivit livsfarliga. Där hemma skulle de bli chockade om de visste. Men hon hade lärt sig att njuta av vintercyklingen. Hjälms på huvudet och rejäla dubbdäck på cykeln så sinkade inte snön farten. Det gjorde gott att få lite luft innan arbetsdagen började, att väcka lederna som stelnat under sömnen.

”Anna, du fick visst ett specialuppdrag”, sa kommissarie Pertti Virkkunen på våldsrätens morgonmöte i polishuset.

”Jaså, vadå för nåt?”

Esko Niemi tog sin tredje kopp kaffe, Sari Jokikokko-Pennanen ritade krumelurer i marginalen på sitt anteckningsblock och åt smörgås, Nils Näkkäljärvi drack te. Virkkunen såg spänd ut.

”Vi har en ungersk flicka i buren.”

”Oj då! Vad har hon gjort?”

”Fallet kommer nog att utredas som grov vårdslöshet i trafiken och vållande till annans död. Hon körde på en man i natt.”

”Ojoj. Var flickan full?”

”Nej.”

”Påverkad?”

”I alla fall inte enligt patrullens tester. Blodprovet har förstås skickats på närmare analys.”

”Körde hon för fort?”

”Det vet vi inte än. I varje fall så kan flickan inte direkt nån finska och engelska ganska dåligt, så det är bäst att du sköter förhören.”

”Självklart!”

En lätt nervositet nöp i Annas magtrakt. En ungersk flicka. Förhör på ungerska. Skulle hon ens klara av det? Vad hette målsägande? Och vållande till annans död? Det fanns så många ord på hennes eget modersmål som hon inte kom ihåg eller ens hade hört. Hur skulle hon ta reda på alla tekniska termer som krävdes? Mamma hade en juristbekant. Kanske borde hon kontakta honom.

”Stick i väg nu, vi kan inte hålla flickan inburad i evigheter.”

”Vadå? Nu på en gång?”

”På en gång.”

”Vem är den döde mannen? Var skedde olyckan? Och när? Jag kan ju inte gå dit helt oförberedd.”

”I natt strax efter midnatt på vägen som leder ut ur stan, nära Kangassaras bostadsområde, alltså precis vid stadsgränsen. Offret är en äldre man. Han var endast iklädd pyjamas. Identiteten vet vi inte ännu. Sari kan börja utreda om nån sån har anmälts försvunnen nånstans. Här är tekniskas foton från brottsplatsen.”

Anna tittade på foton som låg utbredda på bordet. Kroppen och blodstänken såg äckliga ut, hon skulle nog aldrig vänja sig. Vad var egentligen värst: att bli så avtrubbad av våldet och de av döden lemlästade människokropparna att det inte längre kändes någonstans när man såg dem, eller att få ångest varje gång?

”Finns det inte nåt vårdhem bortåt Kangassara? Kanske har gubben irrat i väg därifrån.”

”Det är möjligt. Sånt händer ju titt som tätt. Men de blir ganska sällan påkörda.”

”De förfryser snarare”, sa Sari.

Esko förblev tyst. Alla hade lagt märke till hans röda ögon och den lätt darrande kaffekoppen, men ingen sa något, inte ens Virkkunen. Kanske hade han gjort en ungefärlig uppskattning av tiden fram till Eskos pensionsålder och kommit fram till att det som var för sent var för sent. Dessutom skötte Esko sitt jobb och sjukskrev sig inte, fastän ingen kunde begripa hur det var möjligt med tanke på att han så uppenbart söp. Kanske behöver människor helt enkelt sprit, hade Anna börjat tänka. För att leva. Eller för att skynda på döden. För att göra väntan mer uthärdlig. För att bedöva smärtan. Som inspiration i ett slätstruket liv. Som förhöjare. Som en färgklick i

vardagen. Som ett avbrott. Som självbedrägeri. Som självdestruktion. Alla kunde inte vara idrottande hurtbullar och i toppform. Fyllbultar, överviktiga och deprimerade behövdes för att det skulle finnas statistik och avskräckande exempel. Där passade spriten också in, som fördärvspropaganda.

Undrar hur det är med Ákos, funderade Anna, för hon visste att brodern hade druckit i åtminstone en vecka.

”Fint att det löser sig utan tolk”, sa Virkkunen. ”Jag ringer killarna på övervåningen och ber dem föra ungerskan till förhörssrummet.”

”Jó reggelt, Fekete Anna vagyok”, presenterade sig Anna.

”Farkas Gabriella, kezét csókolom”, svarade den unga kvinnan formellt och Anna kände sig besvärad. Ingen hade någonsin hälsat så på henne. Jag kysser er hand. Så sa man till äldre. Eller till personer av tydligt högre rang. Och för första gången insåg hon att det var precis det hon var när hon utövade sin tjänst. Av högre rang. En makthavare. Hon hade all makt över den där människan. Eller nej, inte all förstås, lagar och förordningar skyddade lyckligtvis en individs rättigheter och föreskrev gränserna för hennes befogenheter, men i den här situationen, liksom i de flesta andra arbetssituationer, vägde maktens våg över till förmån för henne. Den enkla hälsning som hon själv otvunget använde när hon var hemma på besök och när hon träffade äldre släktingar, utan att ens tänka på det, avslöjade plötsligt något om hennes arbete som hon inte hade tänkt på tidigare. Ordens makt, tänkte hon. Sambandet mellan modersmål och förståelse. Hur många saker låg ännu gömda för henne, dolda av modersmåslösa ord?

Anna märkte att Gabriella väntade. Hon började med att berätta vad hon redan visste om det som hänt och frågade om uppgifterna stämde. Gabriella nickade.

”Vart var du på väg?”

”Till Kangassara. Jag bor där. Jag är au pair i en familj.”

”Hur länge har du varit au pair?”

”I drygt tio månader.”

”Är avtalet på ett år?”

”Ja.”

”Var kommer du ifrån?”

”Budapesti vagyok. És te?”

”Én vajdasági magyar vagyok, Magyarokiszórol.”

”Aha. Jag har kompisar i Erdély men har aldrig varit i Vajdaság. Har du bott länge i Finland?”

”Sen jag var barn. Ska vi säga att jag ställer frågorna nu?” sa Anna och försökte låta vänlig.

”Ja just det, ursäkta. På tio månader har jag bara pratat ungerska via Skype”, svarade Gabriella generat.

”Jag vet hur det känns. Men till saken. Var hade du varit?”

”På universitetet. Eller egentligen i studentbyn. På en kvällstillställning.”

”Blåstestet visade på noll.”

”Ja, jag dricker inte om jag ska köra. Och inte särskilt mycket annars heller.”

”Hade du tagit nåt annat?”

”Nej. Men jag lyssnade på musik.”

”Det är åtminstone inte förbjudet.”

”Jag var helt koncentrerad på den. Det var ungersk folkmusik”, sa Gabriella tyst.

”Berätta nu med egna ord så noggrant som möjligt vad som egentligen hände där på vägen.”

Gabriella stelnade till. Det var tydligt att hon höll tillbaka gråten, såg inte längre på Anna utan någonstans i fjärran, andades stötvis. Sedan berättade hon med ångestfylld röst medan hon svalde gråten hur hon minsann hade lagt märke till mannen som låg på vägen, men att bilen inte hade lytt henne, hur den bara hade kanat framåt, det hade känts som en evighet fastän det i själva verket måste ha tagit högst en eller ett par sekunder, hur mannen hade närmat sig alltmer och hon inte hade kunnat göra något. Hur han hade krasat till när bilen träffade honom. Och hur hon för ett ögonblick hade förlorat kontrollen över bilen. Varit mer rädd för sin egen än för den andres död.

”Hamnar jag i fängelse?” frågade Gabriella som nu grät öppet.

”Först måste vi ta reda på hur fort du körde. Om du inte körde för fort är det nog ingen fara. Självklart bör man komma ihåg att man enligt lagen alltid ska anpassa fordonets hastighet efter rådande väderlek. Det var halt i natt.”

”Jag är inte van vid att köra i sånt här väglag, men de sa till mig att bilen har bra vinterdäck.”

”Vems bil är det?”

”Det är min värdfamiljs andrabil. Jag får använda den för mina egna ärenden. Får jag åka hem alls? Titta bara på mig. Fortfarande bara orolig för min egen skull.”

”Under utredningen och den eventuella rättsprocessen måste du nog stanna i Finland. Vi reder ut det där sen när vi vet närmare vilket... åtal det blir för det här, om det nu alls blir nåt.”

Anna tvingades söka efter ordet åtal ett tag. Jag måste få tag på någon juridisk ordbok hemifrån, tänkte hon. Jag vet inte ens hur man säger att jag förhör henne misstänkt för grov vårdslöshet i trafiken, a büdös fene, jag kommer ju i värsta fall att begå tjänstefel. Jag borde ha krävt en tolk. Och samtidigt ha medgett för alla att jag inte kan mitt eget modersmål.

”Tur att han var så gammal”, avbröt Gabriella Annas tankar. ”Om det hade varit ett barn hade jag inte stått ut. Jag skulle ta livet av mig.”

”Ja”, sa Anna. ”Tur att det inte var fråga om ett barn. Men mannen låg alltså redan på vägen när du först fick syn på honom.”

”Ja.”

”Han gick inte på vägen?”

”Nej, han låg ner. Först begrep jag inte ens att det var en människa. Det såg bara ut som en mörk hög. En grushög eller nåt. En sopsäck.”

”Rörde han sig?”

”Jag vet inte. Säkert inte. Jag kommer i alla fall inte ihåg att han skulle ha gjort det.”

”I vilken ställning låg mannen innan du körde på honom, kommer du ihåg det?”

”Nej. Det var så hemskt. Så överkligt. Jag insåg bara att högen närmade sig och att det var en människa. Vänta lite. Han kan ha legat på sidan. Det känns som om jag såg ansiktet, att han stirrade mig rakt i ögonen. Men förmodligen minns jag fel eller inbillar mig. Varför låg mannen där? Vem är han egentligen?”

”Vi vet inte. Säkert nån förrymd demenspatient som förrirat sig. Såna stryker ganska ofta runt på

de mest underliga ställen.”

”Fick han nåt anfall?”

”Kanske. Eller så ramlade han. Obduktionen kommer att utvisa.”

”De anhöriga kommer att hata mig.”

Anna ville inte svara att det var fullt möjligt.

”Men helt otroligt att du är ungrare, alltså helt fantastiskt”, sa Gabriella. ”Jag skulle inte stå ut med det här om jag var tvungen att försöka prata engelska.”

”Du skulle få en tolk.”

”Du är bättre än en tolk. Jag vill ha dig.”

På det kunde inte Anna svara något, fastän hon hade velat.

Esko Niemi rökte en cigarett i polishusets rökruta. Han funderade över uppdraget som Rikskrim hade gett honom. Jävlar i helvete. Det irriterade Esko att vara hjälpreda åt de där skjortpellejönsarna. Han ville inte ta order från någon annan än Virkkunen, även om han ganska ofta blev skitförbannad också på hans order. Esko hade också i övrigt börjat känna sig alltmer less på sistone. Han visste inte riktigt varför. Något diffust plågade honom. Han kände sig inträngd i ett hörn, inspärrad. Han hade känt samma ångest tidigare, men det ville han inte tänka på eller ens medge för sig själv. Tänk om han skulle ta och sälja sin lägenhet och köpa en vildmarkskoja, dra sig undan. Han behövde inga märkvärdiga bekvämligheter. Rinnande vatten och en liten kokvrå måste det finnas och en sovalkov, bastu och braskamin. Utan el skulle det vara för primitivt, han var ju ändå inte ute efter något sibiriskt arbetsläger. Kanske skulle han kunna installera solpaneler, de var ganska billiga nu för tiden, fast egentligen var de alla djurrättsaktivisters och miljonissars bestyr. Men han skulle ju kunna försöka. Virkkunen hade också små paneler på sin sommarstuga. Esko åkte ut med honom för att fiska och koppla av minst en gång varje sommar. Där ute räckte i alla fall panelerna gott och väl för att driva några lampor och datorn. En båt vid stranden, en grillkåta, ett enkelt liv långt från allt. Fan, det skulle vara toppen. Esko kände hur det flammade i bröstkorgen. Med knuten näve gnuggade han bröstbenet. Det var drömmarna som brände där. Han var inte längre ung, men han skulle ännu hinna med annat i livet än att vada i brottslighetens ändlösa skitträsk. Men innan dess måste han visa fjunhakorna på Rikskrim hur en erfaren polis sköter sitt jobb, tänkte Esko. Det här caset skulle bli hans grande finale. Sedan kunde han sjappa. Spränga i väg in i solnedgången och låta dammet lägga sig bakom honom. Esko stampade ut cigaretten som han rökt ända ner till filtret och tände genast en ny. Efter att ha rökt den gick han bort till Annas arbetsrum.

”Packa läppstift och tamponger, vi måste åka och kolla på olycksplatsen”, sa Esko.

”Kom på nåt nytt”, svarade Anna.

”Jag försöker”, brummade Esko till svar. ”Jag försöker ju hela tiden”, muttrade han som för sig själv.

Anna och Esko tog hissen ner till garaget i polishusets källarplan, tog en ljusblå civil-Ford och körde ut i staden. Solen glödde från en molnfri himmel. Bilarnas avgaser ångade i den friska kylan, husens silhuetter reste sig med skarpa konturer mot den knallblå himlen. De höga snödrivorna i vägkanten var smutsgrå. Så där kommer mina lungor att se ut någon gång när jag är gammal, tänkte Anna, om jag inte slutar röka helt. Men något ska man ju dö av, till exempel lungcancer. Hon jagade bort de otrevliga tankarna på sjukhusbäddar, smärtstillande medel och

syrgasapparater, koncentrerade sig på att betrakta människomyllret som långsamt avtog medan de körde mot förorterna och Kangassara. Staden förbyttes i skog och snart syntes bakom en kurva en bil som poliserna under natten hade flyttat från körfältet in till vägkanten. Området var avspärrat med polisband. De parkerade i vägrenen, tillräckligt långt från olyckplatsen för att inte stöka till spåren.

Anna klev ur bilen. Vägens isiga yta blänkte i det klara ljuset. På avstånd syntes inga uppenbara skador på bilen som Gabriella kört, men att undersöka den närmare var en uppgift för den fordonstekniska medlemmen av undersökningskommissionen för trafikolyckor. Där har vi också en yrkestitel, tänkte Anna, inspektör låter nästan drägligt i jämförelse. Snart skulle bilen flyttas till besiktningskontoret och alla tänkbara data om vägytan, friktionstalet, däckens skick, bromsspåren och de skador bilen fått skulle summeras, uppgifterna skulle jämföras med kroppens skador och kollisionsspår, teknikernas foton och teckningar från brottsplatsen, kommissionen skulle jobba med dokument och datorer och sedan lämna sitt utlåtande om händelseförloppet. Anna undrade ofta över hur polisen kunde ha så mycket av all slags specialkunskap. Hon tyckte att det var fascinerande och förundrades ständigt över det, för det ingav en kittlande känsla av att man kunde avancera och utvecklas nästan i det oändliga i yrket, att man aldrig behövde stagnera.

Den täta granskogen var tyst, grenverkets mörkgröna dunkel släckte den bländande snön under sig. Anna tittade noga på skogen. I den där snårskogen kan ingen ta sig fram, tänkte hon. Mannen måste ha gått längs vägen.

”Jag kör framåt en knapp kilometer och börjar gå mot dig därifrån”, sa Esko. ”Vi försöker ta reda på vilket håll gubben kom från.”

”Okej. Efter det undersöker vi den närliggande terrängen.”

Esko kastade en blick mot grandungen och hummade. ”Där kan man inte gå”, upprepade han Annas tanke, gick tillbaka till bilen och körde i väg.

Anna stod stilla ett tag. Hon hörde hur Eskos bil brummande avlägsnade sig, men kunde inte urskilja när bilen stannade och han smällde igen dörren. Han körde ganska långt bort, tänkte Anna, jag kanske ska gå en bit bakåt. Hon gick i rask takt en halv kilometer tillbaka mot staden, vände sedan om och började gå långsamt medan hon granskade vägen. Här och där syntes tassavtryck i den mjuka snön vid vägkanten. Själva vägen var så isig att det inte hade blivit några avtryck efter hundens ägare – eller hade hunden varit lös, på rymmen precis som den döde gamlingen kanske? Sedan två fotspår, det ena delvis i snön som sköt upp i vägrenen, det andra djupare i en driva, nedsjunket, runt omkring djupa avtryck av hundtassar. Ännu har det inte bildats någon ordentlig skare, tänkte Anna, ännu kan man inte åka skidor längs åkrarna. Människospåren var små. Hunden hade haft någon med sig, en kvinna eller kanske ett barn, slöt hon sig till. Hunden hade fått vittring på en hare och dragit i väg in i skogen, hundägaren hade ryckts med. Det här är inte gamlingens spår, tänkte Anna och fortsatte framåt, det finns inget här, vägen är för isig. Polisbanden syntes redan på långt håll. Trots isen hade bilen som Gabriella kört lämnat bromsspår efter sig, men de var mycket svaga. Inget fastnar på en sådan här yta, tänkte Anna och betraktade blodspåren på vägen. De hade åtminstone fastnat. Blodet och allt som hade forsat ut ur gamlingen vid kollisionen hade sugits upp av isen, som hade smält till stora, rödsvarta

fläckar. De hade runnit ut i snösörjan och såg motbjudande ut. Snart anlände Esko också till platsen. Han var påtagligt andfådd.

”Du kanske skulle dra ner på rökningen?” frågade Anna.

”Vad fan då för?” fräste Esko, trevade vid bröstkorgen och tände en cigarett. ”Nu undersöker vi skogen här omkring och snackar inte skit. Passar det fröken moralist?”

Anna skrattade. Ibland kändes det som om hon på något märkligt sätt då och då rentav gillade Esko.

De trängde sig in bland granarna, Anna på ena sidan av vägen, Esko på den andra. Först sjönk de ända till knäna ner i drivorna, men under träden var snön inte särskilt djup. I stället försvårades passagen av det svår genomträngliga grenverket. Den här vägen kan inte en klen gamling ha kunnat ta sig till bilvägen. Och det syns inga spår här, inte ens efter djur, hann Anna tänka innan hon såg avtrycken efter en hares skutt i den mjuka snön. Det var säkert den där som hunden hade velat jaga, och han skulle nog ha stuckit i väg efter bytet, om han inte varit kopplad. Anna undersökte noga grenarna på vartenda träd utifall att något tygstycke hade fastnat i dem, ett hårstrå, något som helst spår. Men det fanns inget.

”Märkligt”, sa hon till Esko när de hade återvänt till vägen och borstade bort snön från benen. ”Vadå?”

”Att det inte finns några spår här. Inte minsta tecken på var gamlingen kan ha kommit från.”

”Jag tycker inte att det är så märkligt. Om gubben stapplade fram mitt på vägen, eller där i körfältet, kan det inte ha blivit några avtryck. Allt är helt jävla isigt och isen är så hård.”

”Jag antar det. Men det är ändå märkligt.”

”Du måste förresten beställa fram uppgifterna om den där bilföraren från Ungern”, sa Esko till Anna. ”Virkkunens order.”

”Var fasen ska jag beställa dem från? Jag vet inte hur man gör.”

”Du kan väl för fan använda en telefon och harkla ur dig ditt eget modersmål. Eller skicka ett mejl.”

”Nyss på stationen kom jag nästan inte ihåg hur man säger »väcka åtal«. Och vem skulle jag ringa? Det finns säkert fler poliser i Ungern än det finns invånare i den här stan.”

”Fråga Virkkunen. Flickans uppehållstillstånd måste nog också kontrolleras.”

”Det klarar du också av. Har vi fått fram den omkomnes identitet?”

”Nej, jag fick ett meddelande från Sari nyss. Inte en enda gamling har hittills anmälts försvunnen. Hon ringer igenom alla vårdinrättningar och sjukhus.”

”Av fotona att döma var gubbens pyjamas i alla fall inget sjukhusplagg, och dessutom skulle man väl på nåt sånt ställe redan ha märkt om nån var borta?”

”Åh, om du bara visste vad man märker på såna ställen.”

”Det vet jag. Dessvärre.”

Anna tänkte på sin farmor som bodde hos pappas syster, hennes faster. Farmor drack en skvätt hembränd pälinka varje morgon. Den höll tydligen i gång blodcirkulationen och hjärnan, och det kunde inte Anna invända mot. Farmor var över nittio, hade överlevt kriget och mött stora sorger i sitt liv, den största av dem var sonens, sonsonens och makens bortgång, men hon var ändå alltid

glad och nöjd med sitt liv. Där hemma skuffades inte åldringar undan, sattes på vårdhem för att bli dementa. Man niade dem och hälsade på dem med ett kezét csókolom.

”Det är sent. Jag är jävligt hungrig”, sa Esko. ”Vi åker in till stan och käkar”, föreslog han.

”Ja, det gör vi”, svarade Anna. Hon hade inte hunnit äta ordentligt på hela dagen.

En tändsticka flammade till i mörkret och direkt därpå började en cigarettände glöda. Sedan ännu en. Eleverna Jenni och Katri ur nionde klass på Ketoniemis grundskola kikade fram bakom ett träd för att försäkra sig om att ingen kom. Jenni hade stulit cigaretterna från sin mammas pojkvän och skickat ett SMS till bästisen Katri, som bodde i grannhuset. Flickorna hade sagt att de skulle ta en promenad. Cigaretterna hade varit lätta att sno, förklarade Jenni för Katri. Mamma och mannen tittade på TV, mannens jacka hängde i klädhängaren i hallen och asken låg i fickan. Till råga på allt hade den lägligt nog varit halvfull. Om asken var nästan full, gjorde två cigaretter som saknades ett stort hål, och om den var nästan tom tömdes den helt om man tog två. En halvfull ask var bäst. Då märktes det inte. Det visste Jenni, för hon hade stulit tidigare och åkt fast, efter att ha tagit ur en nästan tom ask.

Flickorna sög girigt på sina cigaretter i skogsdungen bakom hemmen och pratade om dumma lärare, gullige Ilari i parallellklassen och sådant som är viktigt i en femtonårings liv. De spottade i snön. När cigaretterna var uppräktade, beslöt de att gå till köpcentrumet för att se efter om någon var där, fastän de tvivlade på det. På torsdagskvällar var det rätt dött. Faktiskt så var det alltid rätt dött vid köpcentrumet. Ungdomslokalerna hade stängt av besparingsskäl och butikerna besöktes främst av barnfamiljer, alkisar höll till i området och det var aldrig någon någonstans. Men de måste få bort lukten innan de gick hem igen, så de var tvungna att ta en promenad någonstans, på riktigt. De beslöt att gena genom skogsdungen trots att snön försvårade framkomligheten, de frös om tårna och Conversesockorna blev blöta.

”Vad är det där?” sa Katri plötsligt och stannade till.

”Vadå?”

”Där på marken.” Katri pekade mot en tjock tallrot. Det låg något föremål i snön.

Jenni gick närmare.

”Fy fan”, tjöt hon. ”Kom och kolla.”

Det var en kniv. Ingen vanlig brödkniv utan ett rejält vapen med krökt blad. Den var blodig.

”Titta”, viskade Katri och pekade på marken omkring två meter från kniven. Ur hennes mun blåste ett ångmoln ut i kylan.

Snön var helt färgad av blod. Det såg nästan svart ut i den skymmande kvällen.

”Har nån dödats här?”

”Måste vi ringa polisen?”

”Fan, jag får utgångsförbud om mamma får veta att vi varit här och rökt.”

”Vad gör vi nu?”

”Jag vet inte. Vi går bort till köpcentrumet och funderar.”

”Fan också. Jag är rädd. Tänk om mördaren är kvar.”

Flickorna lystrade på den skymmande skogen runt omkring. Först var det helt tyst, det enda som hördes var deras skrämnda andetag. Sedan ett knak. Och ännu ett.

”Fort, vi drar”, viskade Katri förfärat.

Flickorna störtade i väg. De sprang genom skogsdungen utan att bry sig om grenarna som slog dem i ansiktet. Jenni föll omkull i snön och började gråta, skrek att Katri skulle vänta, men reste sig fort upp igen och fortsatte springa. Tillbaka till tryggheten bland husen och ljusen. Bort från den här hemska skogen, där någon galen mördare lurpassade. Snart var de på gården utanför köpcentrumet. Flickorna sprang bort till puben, för det var enda stället där det fanns folk, lutade sig andfådda mot väggen medan de sneglade sig omkring. Ingen hade följt efter dem ut ur skogen. Köpcentrumet låg öde, inga bekanta syntes till någonstans.

”Vad gör vi nu?” frågade Jenni.

En berusad kvinna klev ut från puben och började röka. Strax efter henne kom en man som började göra närmanden mot henne.

”Vi går hem till mig”, sa Katri. ”Där funderar vi på vad vi ska säga. Om vi först pratar med min mamma så kanske dina päron inte tänker på att fråga om några cigaretter.”

De dobbade joggingskorna rasslade mot isen. Den kyliga luften nöp behagligt i halsen. Löparspåret i Koivuharjus avsides belägna skogstrakt hade förvandlats till ett skidspår, så Anna fick springa längs cykelvägarna. Hon tyckte om att åka skidor också, men då krävdes ett oändligt islock som dolde havet och en avlägsen horisont, som ibland var klar och skarpt snörrät, ibland som bomull som pulsade in i horisonten. Färdiga spår tyckte Anna inte om. Isviddernas planlösa frihet, den ville hon bli ett med under helgmorgnarnas milslånga skidtur.

Kvällens löprunda var kort och snabb. En halvtimme i så hög fart som möjligt, sedan hem, in i duschen och så en cigarett på det. Nyårslöftet, bara en per kväll, hade hon lyckats hålla, fastän det hade avgetts i ett ansenligt bubbelrus, med en cigg osande i munnen, i smattet av raketer från Kanjižas stadshus, medan diamanter, bollar, glitter och färgstjärnor smällde längs himlen och människor skrattade, kramades och lyckönskade varandra. Rékas vänkrets, där många också var Annas gamla förskole- och skolkamrater, hade arrangerat en fest. De hade hyrt en krog i utkanten av staden, beställt mat från en cateringfirma, spelat hitmusik från nittioalet, dansat och druckit hela kvällen. Vid midnatt hade de förflyttat sig till centrum för att titta på raketerna, precis som resten av Kanjiža. Mamma hade också varit där med sina egna vänner. Anna hade aldrig någonsin sett lika fina fyrverkerier i Finland som där hemma. I Kanjiža kunde det vara fyrverkerier mitt i sommaren. Det tyckte Anna var en av de mest förtrollande sakerna i världen, oväntade fyrverkerier i den varma, mörka sommarnatten. Åkos hade inte syntts till i festyr.

På festen fanns också Béci, som i första klass hade gömt Annas väska och dragit henne i håret i kön. Béci hade bott i Budapest i tio år och Anna hade inte sett honom sedan hon gav sig av, hon kom inte ens ihåg att pojken existerade. Béci kom ihåg Anna. Efter fyrverkerierna hade de köpt öl i en kiosk och gått ner till Tizas isiga strand, suttit i gungorna som hängde i metallkedjor, färgen flagnade på de grällt färgglada och slitna träsisarna, rött, gult och grönt. De hade tänkt tillbaka på sin barndom. Metallens rostiga knirkande när gungorna pendlade under deras tyngd hade

skurit i öronen. När Anna hade börjat frysa, hade de smugit in i Bécis föräldrars hus, upp på övervåningen och in i pojkrummet, som inte hade gjorts om under de senaste tio åren. På morgonen hade Bécis mamma nödvändigtvis velat bjuda på frukost och Anna hade inte kunnat med att tacka nej. Hon var generad. Hon kände sig som en femtonåring.

Anna mosade nervöst cigarettfimpen i askkoppen och ville tända en till. Var jag tvungen att gå dit? Béci hade försökt nå henne i Finland också. Réka hade gett honom Annas mejladress och telefonnummer. A fene egye meg.

Hon tvingade sig att glömma tanken på en andra cigarett, gick tillbaka in och funderade länge över om hon skulle ringa Ákos eller inte. Till slut ringde hon. Brodern var full, men lät inte särskilt illa däran. Sa att han var ensam hemma och tittade på TV, den som Anna gett honom. Anna kunde inte höra ljudet av TV:n. Hon frågade om brodern hade fått i väg A-kassepappren till Folkpensionsanstalten, om han hade någon mat hemma och om han hade duschat. Ja ja, allt var bra, han bara trappade ner så smått, hade nästan slutat, han hade inte druckit så mycket, ingen fara. A kurva életbe, tänkte Anna med avsmak efter att hon lagt på. Jag har blivit mamma åt min vuxne bror, en man som är äldre än jag.

Översättning av Marjut Hökfelt.

Boken kan du köpa där böcker säljs eller på Svenska Deckarfestivalen.